

CYNGOR SIR YNYS MON / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	13 Rhagfyr 2023
TEITL YR ADRODDIAD:	Adroddiad Blynyddol ar gyfer y Pwyllgor Safonau
DIBEN YR ADRODDIAD:	I'r Pwyllgor Safonau nodi'r cynnwys
ADRODDIAD GAN:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr – Llywodraethu Corfforaethol mwycs@ynysmon.llyw.cymru
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@ynysmon.llyw.cymru 01248 752586

1. CEFNDIR

1.1 Mae gofyniad statudol i'r Pwyllgor Safonau gyflwyno adroddiad blynyddol, sy'n bodloni'r gofynion statudol sydd wedi'u cynnwys yn y Canllawiau Statudol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, cyn gynted a bo'n ymarferol bosibl ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol.

2. ADRODDIAD BLYNYDDOL AR GYFER 2022-2023

2.1 Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2022/2023, am y cyfnod o 1 Ebrill 2022 tan 31 Mawrth 2023, fel drafft yng [nghyfarfod y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin 2023 \(eitem 11\)](#).

2.2 Bu i aelodau'r Pwyllgor Safonau gwrdd yn anffurfiol ym mis Gorffennaf 2023 er mwyn trafod y broses i Arweinyddion Grwpiau ddarparu gwybodaeth mewn perthynas â'u dyletswyddau newydd. Addaswyd yr Adroddiad Blynyddol er mwyn cynnwys y wybodaeth a gasglwyd yn ystod y broses hon.

2.3 Cyflwynwyd adroddiad terfynol y Pwyllgor yng [nghyfarfod o'r Cyngor llawn ar 12 Medi 2023](#) (eitem 12).

3. ADRODDIAD BLYNYDDOL AR GYFER 2023-2024

3.1 Un elfen o'r Adroddiad Blynyddol, a wnaed am y tro cyntaf yn 2022/2023, yw bod yn rhaid iddo gynnwys asesiad y Pwyllgor ar gydymffurfiaeth Arweinyddion Grwpiau gyda'u dyletswyddau newydd dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Cynhaliwyd gyfarfod o'r Pwyllgor Safonau ym mis Tachwedd 2023 er mwyn trafod y broses a ddilynwyd ar gyfer y cyfnod adrodd 2022/2023 ac er mwyn ystyried y broses ar gyfer y cyfnod adrodd presennol.

3.2 Penderfynwyd yn y cyfarfod ym mis Tachwedd y byddai newidiadau'n cael eu cynnig i Ffurflen yr Arweinyddion Grwpiau ar gyfer adrodd i'r Pwyllgor Safonau. Mae trefniadau'n

cael eu gwneud i'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd fynychu cyfarfod Arweinyddion Grwpiau er mwyn cyflwyno'r templed adroddiad drafft newydd, wedi'i atodi yn **Atodiad 1** yr adroddiad hwn, ac i gasglu safbwyntiau'r Arweinyddion Grwpiau. Bydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn cael gwybodaeth am ganlyniadau'r trafodaethau hynny.

3.3 Fel rhan o waith y Pwyllgor Safonau gyda'r Arweinyddion Grwpiau, mewn perthynas â'u dyletswydd newydd, bydd y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd hefyd yn trafod cyfleoedd hyfforddiant posibl ar gyfer Arweinyddion Grwpiau. Mae canllawiau statudol Llywodraeth Cymru'n nodi bod rhaid i Bwyllgorau Safonau ddarparu neu drefnu hyfforddiant i Arweinyddion Grwpiau ar eu dyletswydd newydd.

3.4 Bydd adroddiad blynyddol drafft ar gyfer 2023-2024, sy'n ymgorffori'r canfyddiadau o'r broses uchod, yn cael ei gyflwyno yng nghyfarfod y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin 2024.

4. ARGYMHELLIAD

4.1 Fod y Pwyllgor Safonau'n nodi cynnwys yr adroddiad hwn.

1. O dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, erbyn hyn mae gan Arweinyddion Grwpiau ddyletswyddau mewn perthynas â safonau ymddygiad. Rhaid i arweinydd grŵp gwleidyddol (a) gymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau uchel gan aelodau'r grŵp a (b) gweithredu â Phwyllgor Safonau'r Cyngor wrth iddo arfer ei swyddogaethau.
2. Mae'n bosib y gallai arweinydd grŵp gwleidyddol sy'n methu â chydymffurfio â'r ddyletswydd newydd mewn ffordd ystyrlon gael eu hystyried i fod yn dwyn anfri ar ei swydd, a'i bod yn debygol eu bod yn torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau.
3. Hefyd, mae Deddf 2021 yn gosod dyletswydd ar Bwyllgorau Safonau i lunio adroddiad blynyddol i'r cyngor cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol (1 Ebrill- 31 Mawrth). Rhaid i'r adroddiad gael ei ystyried gan y cyngor perthnasol o fewn tri mis i'w dderbyn.
4. Rhaid i adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau gynnwys asesiad y **P**wyllgor o sut y mae **A**arweinwyr **G**Grwpiau gwleidyddol wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd (paragraff 1 uchod). Bydd rhaid i'r Arweinyddion Grwpiau ddarparu gwybodaeth i'r Pwyllgor Safonau i'w alluogi i wneud hyn.
5. Ar ôl ystyried gofynion Deddf 2021, lluniwyd adroddiad templed drafft i gynorthwyo'r Arweinyddion Grwpiau ac i'w hatgoffa o'r wybodaeth y mae'n rhaid iddynt ei ddarparu yn eu hadroddiad i'r Pwyllgor Safonau. Mae'r templed ar gael yn **Atodiad 1**.
6. Nid yw'r templed yn gofyn am, ac ni ddylid cynnwys, manylion achosion unigol. Mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar y math o gamau a gymerwyd mewn perthynas â phob mater.
7. Gofynnir i Arweinyddion Grwpiau gynhyrchu'r adroddiadau hyn unwaith y flwyddyn; fodd bynnag, os bydd materion o bwys yn codi yn ystod y flwyddyn, gofynnir i'r Arweinyddion Grwpiau ymgynghori â'r Swyddog Monitro, a fydd yn rhoi gwybod i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau.
8. Ar ôl eu cwblhau dylai'r Arweinyddion Grwpiau anfon y ffurflenni at y Swyddog Monitro erbyn **30 Ebrill**. Bydd y Swyddog Monitro'n adrodd wrth y Pwyllgor Safonau.
9. Bydd aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau'n trefnu i gwrdd â phob Arweinydd Grŵp yn breifat **yn ystod mis Mai** i drafod yr adroddiad.
10. Bydd y Pwyllgor Safonau'n cynnwys gwybodaeth addas o adroddiadau'r Arweinyddion Grwpiau o fewn ei adroddiad blynyddol i'r Cyngor. Bydd adroddiad blynyddol y Pwyllgor yn cynnwys crynodeb o'r camau a gymerwyd i gyflawni'r ddyletswydd, barn y **P**wyllgor ynghylch a yw'r camau a gymerwyd yn ddigonol ac unrhyw ddarnau o waith y gellid eu cyflawni yn y dyfodol ayb.
11. Bydd y Pwyllgor Safonau'n trafod ei adroddiad blynyddol drafft ar gyfer y Cyngor yn ei gyfarfod ffurfiol ym Mehefin. Yn ystod y cyfarfod hwn, bydd y Pwyllgor Safonau'n cytuno ar ei ganfyddiadau o adroddiadau'r Arweinyddion Grwpiau a bydd hefyd yn adnabod, o fewn y ffordd cyhoeddus yma, unrhyw Arweinydd Grŵp sydd wedi methu â chyflwyno adroddiad.
12. Bydd adroddiad blynyddol y Pwyllgor yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn yn y cyfarfod llawn nesaf sydd ar gael yn dilyn cyfarfod y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin.
13. **Os yn berthnasol, b**Bydd rhaid briffio aelodau di-gysylltiad (sydd ddim yn perthyn i grŵp) yn yr un modd â'r Arweinyddion Grwpiau er mwyn sicrhau bod safonau ymddygiad uchel yn cael eu cynnal gan bob aelod, er na fydd disgwyl iddynt gynhyrchu adroddiad yn y modd hwn.

Adroddiad gan Arweinydd Grŵp (AG) i'r Pwyllgor Safonau mewn perthynas â'i ddyletswydd fel AG:

Adroddiad gan:	(enw'r AG)	Grŵp Gwleidyddol:	(enw'r Grŵp)
Y cyfnod y mae'r adroddiad yn ymdrin ag o ('y Cyfnod'):	1 Ebrill 20__ hyd nes 30 Mawrth 20__	Nifer o aelodau yn y grŵp:	

Camau a gymerwyd gan yr AG i hybu cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad:

*Mae **Atodiad 2** yn cynnwys y math o faterion mae'r Pwyllgor Safonau yn disgwyl i Arweinyddion Grwpiau roddi sylw iddynt a'r trothwy a ddefnyddir gan y Pwyllgor wrth ystyried â ydych chi wedi gweithredu eich dyletswydd fel Arweinydd y Grŵp. Dylech ystyried y materion hyn a'r 10 egwyddor ymddygiad mewn bywyd cyhoeddus a nodir yn **Atodiad 3** wrth baratoi eich ymateb, os gwelwch yn dda.*

→ Ymrwymiad personol

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

-

→ Annog aelodau

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

-

→ Cydweithrediad gyda'r Pwyllgor Safonau ac Arweinyddion Grwpiau eraill

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

-

Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad yn ystod y Cyfnod:

Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad:

Os gwelwch yn dda, a wnewch chi atodi unrhyw dystiolaeth berthnasol sydd gennych o'r camau rydych wedi eu cymryd o safbwynt y materion uchod.

Hyfforddiant Modiwlau Mandadol (~~ac eithrio'r Cod Ymddygiad~~) yn ystod y Cyfnod:Gweler y rhestr o Hyfforddiant Mandadol sydd wedi ei gynnwys yn **Atodiad 42**.

Nifer o fodiwlau hyfforddiant mandadol sydd angen eu cwblhau gan holl aelodau'r Grŵp:		Nifer o fodiwlau sydd wedi eu cwblhau:	
Nifer o aelodau o fewn y grŵp sydd wedi cwblhau'r holl fodiwlau mandadol gofynnol:			

Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad yn benodol:**Cyfarfodydd rheolaidd o'r Grŵp yn ystod y Cyfnod:**

Nifer o gyfarfodydd Grŵp sydd wedi eu cynnal ar gyfer holl aelodau'r Grŵp:

Adolygiad blynyddol rhwng aelodau a'r Arweinydd Grŵp yn ystod y Cyfnod:

Nifer yr aelodau sydd wedi cael cynnig adolygiad blynyddol gyda'r AG:

Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn y cynnig uchod gyda'r AG:

Nifer yr aelodau sydd wedi mynychu cyfarfod adolygiad blynyddol gyda'r AG:

Adroddiadau Blynyddol, sy'n cael eu hystyried gan y Pwyllgor fel arfer dda, -ar gyfer y Cyfnod:

Nifer yr aelodau sydd wedi cyflwyno adroddiad blynyddol:

Cofrestr Sefydlog o Ddiddordebau Personol:

Nifer yr aelodau sydd wedi adolygu eu Cofrestr Sefydlog o Ddiddordebau Personol:

Cwynion:

Cwyn gan: (nodwch y niferoedd)	Y camau a gyrhaeddwyd:		
	Anffurfiol	Protocol Datrysiaid Lleol	OGGC
aelod o'r cyhoedd swyddog			
aelod o'r un grŵp gwleidyddol			
aelod o wahanol grŵp gwleidyddol / ddim mewn grŵp gwleidyddol			

Cyfarfodydd cefnogi:

Nifer yr aelodau sydd wedi cael cynnig cyfarfod cefnogi gan yr AG:

Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn y cynnig am gyfarfod cefnogi gan yr AG:

Camau a gymerwyd gan yr AG i hybu cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad:Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 3** am fwy o wybodaeth.

-

Ystyriaeth o eleni o gymharu gyda'r llynedd:Mae copi o'r ffurflen a dderbyniwyd gennych y llynedd wedi ei atodi.Eglurwch isod, os gwelwch yn dda, pa faterion rydych yn ystyried eu bod wedi **gwella** eleni?

-

Mae copi o'r ffurflen a dderbyniwyd gennych y llynedd wedi ei atodi.Eglurwch isod, os gwelwch yn dda, pa faterion rydych yn ystyried sydd **angen sylw** ar gyfer y flwyddyn nesaf gennych?

-

**Anfonwch eich adroddiad, os gwelwch yn dda, at y Swyddog Monitro drwy ebostio
LynnBall@ynysmon.llyw.cymru**

Arwyddwyd gan yr AG: _____ Dyddiad: _____

Camau a gymerwyd gan yr Arweinydd Grŵp i hybu cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad:

Dylid cwblhau'r rhan yma o'r adroddiad yn eich geiriau eich hun.

Nid oes angen cynnwys yr holl wybodaeth a sonir amdano isod. Mae'r materion sy'n dilyn wedi eu cynnwys fel esiamplau o'r math o wybodaeth y gellid ystyried ei gynnwys fel rhan o'ch ymateb [ac yn seiliedig ar y Canllaw Statudol sydd wedi ei gyhoeddi gan Lywodraeth Cymru ar Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau \(Cymru\) 2021.](#)

Ymrwymiad personol:

- Wedi dangos ymrwymiad personol i ddatblygu drwy fynychu hyfforddiant perthnasol mewn perthynas â chydaddoldeb a safonau, [gan gynnwys y Cod Ymddygiad;](#)
- Wedi gosod esiampl drwy ddangos egwyddorion ymddygiad mewn bywyd cyhoeddus [yn cynnwys moesgarwch a pharch yn benodol;](#)
- Wedi defnyddio eich dylanwad i hybu diwylliant cadarnhaol;
- Wedi hybu diwylliant sy'n cefnogi safonau ymddygiad uchel ac uniondeb o fewn y grŵp;
- Wedi delio â phroblemau yn syth;
- Wedi hybu cwrteisi a pharch wrth gyfathrebu â'r grŵp ac yn ystod cyfarfodydd o'r grŵp ac yn ystod cyfarfodydd ffurfiol o'r cyngor;
- Wedi gweithio er mwyn gweithredu unrhyw argymhellion gan y Pwyllgor Safonau ynghylch gwella safonau;

Annog aelodau'r grŵp:

- wedi annog aelodau'r grŵp i ddatblygu a mynychu hyfforddiant perthnasol mewn perthynas â chydaddoldeb a safonau, [gan gynnwys y Cod Ymddygiad;](#)
- wedi sicrhau bod y rhai a enwebir i bwyllgorau wedi derbyn yr hyfforddiant a argymhellir ar gyfer y pwyllgor hwnnw;

Cydweithio gydag eraill:

- [wedi hybu datrysiadau anffurfiol yn y cyngor, a gweithio gyda'r pwyllgor safonau a swyddog monitro i ddatrys materion yn lleol;](#)
- [gweithio gyda'r pwyllgor safonau i adnabod patrymau ymddwyn amhriodol, eu hystyried, a mynd i'r afael â nhw e.e. drwy awgrymu neu ofyn am hyfforddiant briodol, gofyn am ddileu negeseuon amhriodol oddi ar wefannau cymdeithasol neu gofyn i ystyried ymddiheuro;](#)
- wedi mynychu cyfarfod o bwyllgor safonau'r cyngor ar gais i drafod materion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
- wedi mynychu cyfarfodydd gyda'r Swyddog Monitro a/neu Arweinyddion Grŵp eraill i drafod materion yn ymwneud ag ymddygiad yn ôl y galw;
- [wedi gweithio gyda'r Arweinyddion Grwpiau eraill o fewn rheswm, i gefnogi cynnal safonau ymddygiad uchel ar y cyd o fewn y cyngor.](#)

Materion eraill allai fod yn berthnasol:

- [Rydych wedi adolygu Canllaw yr Ombwdsmon ar y Cod Ymddygiad yn ystod y flwyddyn. Rydych wedi annog aelodau eich Grŵp i wneud yr un modd.](#)
- [Rydych wedi ystyried Newyddlenni y Pwyllgor Safonau yn ystod y flwyddyn. Rydych wedi annog aelodau eich Grŵp i wneud yr un modd.](#)

[Gofynnir wrthyhych am atodi tystiolaeth berthnasol. Yn unol â'r Canllaw Statudol gan Lywodraeth Cymru, awgrymir bod tystiolaeth yn gallu cynnwys nodiadau cyfarfodydd, copiau o ohebiaeth, archwiliadau hyfforddiant aelodau ar faterion megis cydraddoldeb a'r Cod Ymddygiad, a chamau a gymerwyd i fynd i'r afael ag unrhyw fylchau yn yr hyfforddiant hwnnw.](#)

10 Egwyddor Ymddygiad mewn Bywyd Cyhoeddus statudol yng Nghymru

- Bod yn anhunanol
- Gonestrwydd
- Uniondeb a Phriodoldeb
- Dyletswydd **!** hybu'r gyfraith
- Gwarchod
- Gwrthrychedd wrth wneud Penderfyniadau
- Cydradoldeb a pharch
- Bod yn Agored
- Atebolrwydd
- Arwain

- Cod Ymddygiad *
- Diogelwch Seibr *
- Diogelu #
- Prosesu Gwybodaeth (GDPR) #
- Cydraddoldebau #
- Technoleg Gwybodaeth *

* = yn ofynnol o fewn 6 mis i aelod gael eu hethol

= yn ofynnol o fewn 12 mis i aelod gael eu hethol

Yn ogystal â:

- Ar gyfer holl Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion y Cyngor a'i Bwyllgorau:
 - Cadeirio Cyfarfodydd Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion
Yn ofynnol ar ethol yn Gadeirydd / Is-Gadeirydd ac yna pob dwy flynedd os ail-etholir.

- Yr Hyfforddiant perthnasol ar gyfer aelod o Bwyllgor penodol, yn cynnwys:
 - Pwyllgor Cynllunio
 - Pwyllgor Trwyddedu
 - Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant
 - Pwyllgor Apwyntio

Mae gofyn i Aelodau gwblhau ac ail-adrodd yr hyfforddiant mandadol gofynnol yn unol â'r manylion â gyhoeddir gan y Cyngor.